

Sommaire

1. Communication

- M. le Président

2. Composition des commissions parlementaires

- M. le Président

3. Ordre du jour

- M. le Président

4. 6571 - Projet de loi portant modification de la loi électorale modifiée du 18 février 2003

- Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle: M. Alex Bodry
- Discussion générale: M. Léon Gloden, Mme Anne Brasseur, M. Claude Adam, M. Roy Reding, M. Serge Urbany
- M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État, M. Alex Bodry (parole après ministre)
- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

5. 6630 - Projet de loi

a) ayant pour objet

1. d'autoriser le Gouvernement à effectuer, au cours des mois de janvier à avril 2014, les dépenses figurant aux tableaux annexés à la présente loi;
2. d'autoriser le Gouvernement à recouvrer les impôts directs et indirects existant au 31 décembre 2013 d'après les lois et tarifs qui en règlent l'assiette et la perception;
3. de proroger certaines dispositions de la loi du 21 décembre 2012 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2013

b) portant modification de:

1. la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques;
2. la loi modifiée du 15 juillet 2008 relative au développement économique régional;
3. la loi modifiée du 5 juin 2009 relative à la promotion de la recherche, du développement et de l'innovation;
4. la loi modifiée du 18 février 2010 relative à un régime d'aides à la protection de l'environnement et à l'utilisation rationnelle des ressources naturelles

- Rapport de la Commission des Finances et du Budget: M. Eugène Berger
- Discussion générale: M. Gilles Roth, M. Alex Bodry, Mme Viviane Loschetter, M. Gast Gibéryen (M. Eugène Berger intervient), M. Justin Turpel
- M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances
- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

6. 6580 - Projet de loi autorisant l'État à participer au financement des travaux nécessaires à l'extension et à la modernisation de la station d'épuration de Nordstad/Bleesbruck

- Rapport de la Commission de l'Environnement: M. Henri Kox

- Discussion générale: M. Marco Schank, M. Roger Negri, M. Gusty Graas, M. Gast Gibéryen, M. Justin Turpel
- M. Camille Gira, Secrétaire d'État au Développement durable et aux Infrastructures
- M. Justin Turpel (parole après ministre), M. Camille Gira
- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

7. 6594 - Projet de loi portant modification

1. de l'article L. 122-10 du Code du Travail;
 2. de l'article 1er de la loi modifiée du 3 août 2010
- 1) portant introduction de diverses mesures temporaires visant à promouvoir l'emploi et à adapter les modalités d'indemnisation de chômage et complétant ou dérogeant à certaines dispositions du Code du Travail;
 - 2) modifiant les articles L. 513-3, L. 521-7 et L. 523-1 du Code du Travail;
 - 3) modifiant la loi modifiée du 17 février 2009 portant:
1. modification de l'article L. 511-12 du Code du Travail;
 2. dérogation, pour l'année 2009, aux dispositions des articles L. 511-5, L. 511-7 et L. 511-12 du Code du Travail;
 3. des articles 2 et 3 de la loi modifiée du 17 février 2009 portant
1. modification de l'article L. 511-12 du Code du Travail;
 2. dérogation, pour l'année 2009, aux dispositions des articles L. 511-5, L. 511-7 et L. 511-12 du Code du Travail

- Rapport de la Commission du Travail, de l'Emploi et de la Sécurité sociale: M. Georges Engel
- Discussion générale: M. Serge Wilmes, Mme Joëlle Elvinger, Mme Viviane Loschetter, M. Serge Urbany
- M. Nicolas Schmit, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire
- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

8. 6606 - Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 18 avril 2008 concernant le renouvellement du soutien au développement rural

- Rapport de la Commission de l'Agriculture, de la Viticulture, du Développement rural et de la Protection des consommateurs: M. Edy Mertens
- Discussion générale: Mme Martine Hansen, M. Frank Arndt, M. Henri Kox
- M. Fernand Etgen, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et de la Protection des Consommateurs
- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

9. Désignation d'un président et de quatre membres du Centre pour l'égalité de traitement

- M. le Président

10. Discours de fin d'année de M. le Président

- M. le Président

Au banc du Gouvernement se trouvent: M. Xavier Bettel, Premier Ministre; MM. Félix Braz, Nicolas Schmit, Romain Schneider, Fernand Etgen, Pierre Gramegna et Mme Corinne Cahen, Ministres; M. Camille Gira, Secrétaire d'État.

(Début de la séance publique à 14.31 heures)

► **M. le Président.**- E schéine gudde Mëtteg. Domat ass eis Chamberssëtzung offiziell opge-maach.

1. Communication

Ech hu folgend Kommunikatiounen un d'Chamber ze maachen:

D'Lëscht vun deenen neie parlamentareschen Ufroen a vun den Äntwerten ass um Büro deponéiert.

Communication du Président - séance publique du 17 décembre 2013

La liste des questions au Gouvernement ainsi que des réponses à des questions est déposée sur le bureau.

Les questions et les réponses sont publiées au compte rendu.

(Tous les documents peuvent être consultés à l'Administration parlementaire.)

Ech wolt dann och froen, ob d'Regierung eng speziell Kommunikatioun ze maachen huet.

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.**- Neen, Här President, dat ass net de Fall.

► **M. le Président.**- Merci, Här Statsminister.

2. Composition des commissions parlementaires

Wat d'Zesummesetzung vun de parlamentaresche Kommissiounen ugeet, esou sinn dës, ausser der Commission de Contrôle parlementaire vum Service de Renseignement de l'État, all definitiv constituéiert.

D'Lëschte ginn un d'Fraktiounsprésidente verdeelt, a wann nach Ännerungen ze proposéiere wäeren, da wär ech frou, wann déi dem Greffe respektiv der Administration parlementaire gemellt géife ginn.

3. Ordre du jour

Dann zum Ordre du jour. An hirer Réunioun vum 12. Dezember huet d'Presidentekonferenz fir haut folgenden Ordre du jour virgeschloen:

Éischstens de Projet de loi 6571. Et handelt sech ëm eng Ofännerung vum Wahlgesetz. D'Riedezäit ass nom Modell 1 virgesinn.

Zweetens de Projet de loi 6630 iwwert déi sougenannten Douzièmes provisoires. Och hei gëllt de Modell 1.

De Projet de loi 6580 iwwert déi finanziell Bedeelegung vum Stat un der Moderniséierung vun der Kläranlag Nordstad/Bleesbréck. Och hei gëllt de Modell 1 bei der Riedezäit.

De Projet de loi 6594; et handelt sech ëm eng Ofännerung vum Code du Travail. Och hei gëllt de Modell 1 bei der Riedezäit.

An de Projet de loi 6606, wat eng Ofännerung vum Gesetz iwwert d'Ennerstëtzen am Beräich vum Développement rural ass. Hei gëllt de Basismodell bei der Riedezäit.

Als leschte Punkt gesäit den Ordre du jour dann d'Designatioun vun engem President a véier Membre vum Centre pour l'égalité de traitement vir.

Ass d'Chamber mat dësem Ordre du jour d'accord?

(Assentiment)

Dann ass dat esou décidéiert.

Villmools Merci.

Mir fänken haut de Mëtteg mam Projet de loi 6571 un, wou et jo, wéi gesot, ëm eng Ännerung vum Wahlgesetz geet. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht an deemno folgendermoossen opgedeelt: CSV 33 Minutten, DP 23 Minutten, LSAP 23 Minutten, déi gréng 16

Minutten, ADR siwen an eng hallef Minutten, déi Léng fënnf Minutten an d'Regierung 15 Minutten.

Ech géif dann direkt d'Wuert un de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Alex Bodry, weiderginn. Et sinn doniewent agedroen: den Här Gloden, d'Madame Brasseur, den Här Adam an den Här Urbany.

Här Bodry, Dir hutt d'Wuert.

4. 6571 - Projet de loi portant modification de la loi électorale modifiée du 18 février 2003

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.**- Merci, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, bei dësem Gesetzesprojet 6571 geet et ëm eng Deelreform vun eisem Wahlgesetz vum 18. Februar 2003.

Et ass e Projet, dee vun der viregter Regierung abruecht ginn ass, deen eigentlech ursprünglech zwee Haaptziler verfollegt huet.

Éischtens d'Ëmsetzung vun enger europäescher Direktiv vum 20. Dezember 2012 iwwer verschidde Modalitéite vun der Ausübung vum passive Wahlrecht bei de Wahlen fir d'Europaparlament an zweetens eng gesetzlech Regelung fir d'Festleeung vum Datum vun de Chamberwahlen, fir e gläichzäiteg Ofhale vun den National- an Europawahlen méiglech ze maachen. Europawahlen, déi jo op de 25. Mee 2014 fixéiert sinn.

D'Regierung huet dann och gläichzäiteg vun där Geleeënheet profitéiert, fir och d'Regel vum Netcumul vum nationalen Deputéiertemandat mat dem Mandat vum Europadeputéierten endlech fest an eist Wahlgesetz anzeschreiwen.

Do gëtt et zwar en europäeschen Accord zu där doter Fro, dass déi europäesch an national Deputéiertemandater net kompatibel sinn, also net kënnen cumuléiert ginn. Et gëtt och en Accord tëscht de Parteien hei zu Lëtzebuerg, fir dat ze maachen, mä dat war bis elo formal ni an eise Wahlgesetz verankert ginn. Dat geschitt also och duerch dese Gesetzesprojekt.

D'Verfassungskommissioun huet hirersäits dee Regierungstext schonn am Juni an e puer Sitzungen diskutéiert an och, wéinst der Urgence, net den Avis vum Statsrot ofgewart, mä vu sech aus eng Rei vun Amendementen zum Regierungstext ugeholl.

Déi wichtegst Ännerung, op déi mer eis sengerzäit an der Institutiounskommissioun gëe negt hunn, war déi, fir an Zukunft op eng minimal Residenzklausel fir Netlëtzebuurger bei den Europawahlen ze verzichten. An Zukunft ass et also deemno esou, wann d'Chamber dese Gesetzesprojekt an där Form guttheescht, dass all Bierger aus der Europäescher Unioun bei den Europawahlen hei zu Lëtzebuerg matmaache kënnen, als Wieler oder als Kandidat; also aktivt Wahlrecht respektiv passivt Wahlrecht, wa se op eise Lëschten ageschriwwen sinn.

Si mussen sech also nach wie vor vu sech aus op déi Wielerlëschten aschreiwen, mä si brauchen eigentlech net méi eng gewëssen Zuel vu Joren am Virfeld hei zu Lëtzebuerg gewonnen ze hunn.

Am aktuelle Gesetz ass et esou, dass een, fir dat aktivt Wahlrecht auszeüben, muss zwee Joer hei zu Lëtzebuerg gewonnen hunn, fir sech kënnen op déi Wielerlëschten anzeschreiwe fir d'Europawahlen. An et huet ee misse fënnf Joer hei zu Lëtzebuerg residéiert hunn, fir kënnen als Kandidat bei Europawahlen hei zu Lëtzebuerg matzemaachen. Mir proposéieren also hei, fir dat ofzeänneren an deem heite Fall op déi minimal Residenzklausel ze verzichten.

Ech mengen, dass, wann een de Werdegang vum Wahlrecht och fir Netlëtzebuurger hei zu Lëtzebuerg kuckt, dass dat schonn en historesche Schrack ass, dee mer hei maachen. Lëtzebuerg akzeptéiert also, an deem heite Fall vun den Europawahlen, den Droit commun an Europa a bénéficiéiert also net méi, verzicht drop, fir op eng Ausnahmeregelung kënnen zrëckze-gräfen, déi deene Länner zougestane ginn ass, wou den Undeel vun den Ausländer iwwer 20% läit. Dat brauche mer also an Zukunft net méi. Hei géife mer dat fale loossen zu Lëtzebuerg fir d'Europawahlen.

Déi eenzeg Bedéngung natierlech, déi bleift: Et muss een a sengem eegene Land, a sengem Ursprungsland selwer iwwert dat Wahlrecht verfügen. Een, deen a sengem Land duerch gesetzlech Bestëmmungen, duerch e Gerichts-uerteel dat Wahlrecht net méi huet, deen därerf och hei zu Lëtzebuerg als Netlëtzebuurger net bei Europawahlen matmaachen, sief et als Wieler, sief et als Kandidat.

Eng aner Ännerung, déi mer iwwert déi Direktiv hei iwwerhuelen, an iwwert déi ee kann duerchaus misstrauesch sinn, mä wou mer als nationale Législateur keng Marge d'appréciation méi hunn - mir mussen den Direktivtext ëmsetzen -, ass de Virschlag, deen an där Direktiv iwwerholl ginn ass, fir dass an Zukunft Kandidaten aus engem aneren EU-Stat, déi hei zu Lëtzebuerg géife matmaache bei den Europawahlen als Kandidat, net méi brauchen eng offiziell Attestatioun aus hirem Land matzibréngen, déi beleet, dass se dat passivt Wahlrecht bei sech hunn.

Dat war bis elo also de Fall. Dat huet anscheinend - net onbedéngt hei zu Lëtzebuerg, mä

an anere Länner - zu Komplikatiounen gefouert, well et net evident war, wat fir eng Instanz an deene Länner géif esou e Certificat ausstellen, also wat fir eng national Autoritéit géif eng Attestatioun ausstellen, dass eng bestëmmte Persoun am Besëtz vun hire politesche Rechter ass.

An duerfir ass dann iwwert de Conseil an iwwert d'Europäescht Parlament proposéiert ginn, iwwer eng Direktiv déi dote Bestëmmungen opzelackeren. Mir kommen haut also vun engem System, vun enger offizieller Attestatioun vun enger nationaler auslännescher Autoritéit, an e System eran, wou de Kandidat selwer muss op seng Eier deklaréieren, dass en am Besëtz vu sengem politesche Recht ass an notamment vun deem Recht, sech als Kandidat ze presentéieren bei politesche Wahlen. Dat ass also, géif ech soen, dee grousser Changement, dee kënnt, iwwert déi europäesch Direktiv, déi mer hei dann och op deem dote Punkt eent zu eent probéieren ëmzesetzen.

Dat ass a priori manner bürokratesch, méi schnell a sécherlech méi einfach. Et ass méi einfach, sech selwer e Certificat ausstellen, eng Deklaratioun ze ginn, wéi wann ee muss Démarché maache bei enger Verwaltung, zemoos déi och dann am Ausland nach situéiert ass, fir déi doten Attestatioun ze kréien.

Mä et ass awer och esou - do ware mer eis eens an do deele mer eigentlech déi kritesch Astellung, déi och de Statsrot a sengem Avis zudag bruecht huet -, dass, wann et zwar méi einfach ass, manner bürokratesch ass, dat doten natierlech och kann zu enger méi grousser Onsicherheit, zu enger méi grousser politescher a juristescher Onsicherheit féieren, zemoos wa géif ex post no Wahlen festgestallt ginn, dass eng Persoun zwar hei Kandidat war fir d'Europawahlen op enger Lëscht, mä en fait an hirem eegene Land d'Recht net gehat hätt, fir Kandidat ze sinn.

Domadder stelle sech also eng ganz Partie vu juristeschen, awer och héich politesche Froen, wou et net méiglech war, op all Hypotheesen eng kloer Äntwert an eise Gesetzestext ze ginn.

De Statsrot huet eng ganz Rëtsch vu Froen opgeworf, wou et Deeläntwerte sécherlech am Gesetz ginn, mä wou mer net an allen Hypotheesen och wahrscheinlech d'Méiglechkeet hunn, esou ze léigiféieren, dass een alles kann am Virfeld propper regelen. Zemoos wësse mer jo, wa bis d'Parlament selwer jugéiert hunn, dass eng Wahl definitiv ass, a festgestallt hunn, dass hir Zesummesetzung rechtens war, dass et ganz schwéier gëtt, duerno eigentlech déi doten Décisioun, souverän Décisioun vun de Parlamenten, sief et eng Lëtzebuurger Chamber, sief et en Europaparlament, erëm eng Kéier a Fro ze stellen.

Eng wichteg Fonctioun an deem ganze System do vun der Certificatioun kënnt dem President vum Hauptwahlbüro zou, deen also do muss déi Demande vun deem EU-Kandidat weiderreechen. Dat gëtt da weidergereicht un den Ausseministère. Den Ausseminister ass eigentlech de Point de contact, fir déi Iwwerprüfung ze maachen, ob eng Persoun hei rechtens Kandidat ass am Moment vun der Opstellung vun de Kandidatelëschten. Dee gëtt dat da weider un déi zoustänneg auslännesch Instanz. An déi muss dann no dem europäeschen Text och bannent fënnf Deeg äntweren.

D'Gefor ass natierlech ganz grouss - ausser d'Verwaltungsgeife ganz anescht fonctionnéieren am Ausland wéi déi, déi mer hei kennen -, dass vläicht während fënnf Deeg do net direkt eng Äntwert kënnt vun der richteger Instanz. Dee Moment muss déi Kandidatur zouge-looss ginn. Déi muss dann zouge-looss ginn a si kann natierlech nach a Fro gestallt ginn, wann e bësse méi spéit dann eng Äntwert kënnt, aus där géif ervirgoen, dass déi dote Persoun d'Wahlrecht eigentlech net hätt.

Mä do spillt dann och, wéi gesot, de President vum Hauptwahlbüro nach eng Roll. Do spillt och den Texter no d'Regierung eng Roll, well d'Regierung och muss nom Direktivtext derfir suergen, dass u sech keng Persoun onrecht-méissig eigentlech gewielt gëtt doduerjer, dass se net iwwer all politesch Rechter géif verfügen.

Duerfir maache mir ganz kloer en Appell och als Kommissioun - do ware mer eis eens - un all déi Parteien, un all déi Leit, déi Lëschte presentéieren, wierklech op där doter Fro opzepas-sen, wierklech sech net vläicht einfach mat enger mëndlecher Erklärung vun deem Kandidat zefridden ze ginn, mä Virsicht walten ze loossen, fir ze suergen, dass u sech och kloer ass, dass déi Persoun och iwwer hiert vollt Wahlrecht verfügt, wa se als Kandidat op enger Lëscht optrëtt.

Et ass esou, dass selbstverständlech och Strofbestëmmungen hei am Gesetz mat dra sinn. Mir hunn do ganz gären eng Suggestioun vum Statsrot opgeholl an deem Sënn, dass natierlech an Zukunft all falsch Deklaratioun, déi e Kandidat géif maachen hisiichtlech senge Capacitéiten, fir Kandidat ze sinn, kann zu Lëtzebuerg bestrooft gi vun de Gerichter mat enger Geldstrof vu 500 bis 15.000 Euro respektiv enger Prisongsstrof vun engem Mount bis zwee Joer, dat geméiss dem Artikel 114 vun eise Wahlgesetz.

Et ass och esou, dass déi individuell Stëmmen, déi en net éierleche Kandidat kritt hätt bei Wahlen, him selwer a senger Lëscht och géifen ofgezu ginn. Esou gesäit et och den aktuellen Text vun eise Wahlgesetz vir.

An den Ae vun der zoustänneger Kommissioun muss och eigentlech hei den Artikel 286 Alinéa 2 vum Wahlgesetz applizéiert ginn, dee seet: «la perte d'une des conditions d'éligibilité entraîne la cessation du mandat».

Also et gëtt eng ganz Rëtsch vu rechtlechen Handhaben, fir hei géint onéierlech oder onopmierksam Kandidaten virzegoen. Mä et bleift, dass awer eng gewësse Rechtsonsicherheit besteet, wéi ee kann an alle Fäll dat doten och wierklech praktesch ëmsetzen, well do och d'Kompetenze vun der Regierung an engem gewëssene Moment net méi do sinn, an eigentlech dat Ganzt an d'Hänn vun den eenzelne Parlamenten, notament och vum Europaparlament, zrëckkënnt.

En anere Punkt, deen een Haptausléiser war, fir dat Gesetz hei ze maachen, war d'Problematik vum Dag vun eise Chamberswahlen. Et war alles geschitt, ier et zur fréizäiteger Opléisung komm ass vum Parlament, soudass sech déi dote Fro haut liicht an engem anere Blëckwénkel stellt.

Op jidde Fall hu mer schlussendlech hei eng Stipulatioun zrëckbehalen, wou am Prinzip et esou ass, dass weider och d'Chamberswahlen hei zu Lëtzebuerg den 1. Sonndeg am Mount Juni stattfannen, mä awer do eng gewësse Flexibilitéit dra besteet, notament wann et drëm geet, dass Europawahlen a Landeswahlen solle gläichzäiteg ofgehalen ginn, an zwar an deem Sënn, dass och déi zwee Sonndeger vir-un deem éischte Sonndeg am Juni kënnen als Wahlsonndeg zrëckbehalen ginn, respektiv déi zwee Sonndeger duerno och kënnen als méigleche Wahldatum zrëckbehalen ginn.

Bon, et ass natierlech esou, dass an deem Rhythmus elo vun de Wahlen, wou mer momentan dra sinn, déi dote Bestëmmung risquéiert vun hirer direkter Utilitéit ze verléieren duerch eben de Fait, dass et den 20. Oktober zu virgezunnen Neiwahlen komm ass. Mä et ass evident, dass mer op déi dote Fro vum Wahldatum wéi och op aner Aspekter vum Wahlgesetz nach wäerte mussen an deser Wahlperiod zrëckkommen.

Wat nämlech an d'A stécht, dat hu mer net behandelt an der Kommissioun, dat mussen mer awer parteiwwergräifend an och mat der Regierung nach deemnächst diskutéieren, dat ass dee Widder-sproch, deen haut besteet op där enger Säit am Wahlgesetz, den Artikel 123, wou ee kéint erauslesen, dass des Chamber och gewielt wär bis de Juni 2019, an eiser Constitutioun, déi formell ass an déi fir mech nach ëmmer iwwert dem Wahlgesetz steet, déi kloer seet, d'Deputéierte si gewielt fir fënnf Joer. Dat heescht, des Chamber ass gewielt fir fënnf Joer, an net fir fënnf Joer a siwe Méint, acht Méint, wat et dann och ass. Mä des Fro muss gekläert ginn. Mir kënnen dee Widder-sproch an eise Gesetzestext net méi weider bestoe loossen.

Eng Suggestioun vum Statsrot, op déi mer och zrëckgegraff hunn - dat war eng Opposition formelle; dat hu mer gären iwwerholl -, dat huet déi Strofbestëmmung betraff, déi ech virdrun hei zitéiert hunn. A fir de Rescht si mer eigentlech an der Linn bliwwen vun deem, wat op eenzelne Punkten e Virschlag vum Statsrot war.

Mir hunn d'Nummeréierung geännert, mir hunn den Emplacement vun engem Artikel geännert an deem ganze Gesetzesprojekt. A mir hu schliisslech och d'Suggestioun vum Statsrot opgegraff, dee gemengt huet, dass déi Mise en vigueur op den 28. Januar 2014 vun deem heite Gesetz eigentlech iwwerflësseg wär, a mir hunn dann eise Mutt an zwee Hänn geholl a gesot, ma da sträiche mer deen Artikel, dat ass dee leschten Artikel vum Gesetz, an dann trëtt dat heite Gesetz a Kraaft no den normale Regeln vun der Publikatioun vu Gesetze hei zu Lëtzebuerg. Dat misst dann normalerweis virum 28. Januar 2014 souguer sinn.

De Conseil d'État huet schlussendlech säin Accord ginn zu eiser Approche an huet eis Meenung gedeelt, dass dat, wat mir virgeschloen hunn hei, keng Amendementen am eigentleche Sënn vun eise legislative Prozedure sinn, mä eigentlech fousst op deenen Avisen an Dokumenten, déi schonn an der Prozedur dra sinn.

Wéi gesot, et bleift, dass een zrëckbehalen muss, dass mer en historesche Schrack maachen, andeem mer eis gemeinsam eens gi sinn, schonn am Juni vun deem Joer, fir déi minimal Residenzklausel fir EU-Bierger bei Europawahlen falen ze loossen an domadder eigentlech och dem Konzept vun der Citoyenneté européenne bei diesen Europawahlen Rechnung droen. Dat war fir eis eigentlech dat Hauptargument, fir an deem heite Fall op deen dote Wee ze goen.

Et muss een elo a weideren Diskussiounen gesinn, wat sech eventuell deet um Niveau und vun de minimale Residenzklausele bei de Kommunalwahlen, wou déi nach ëmmer an eise Gesetzestexten drastinn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech kommen zum Schluss vu mengen Ausféierungen als Rapporteur, fir ze soen, dass et eis och bewosst ginn ass, wéi mer de Gesetzestext nach eng Kéier gekuckt hunn. Op där enger Säit iwwert d'Komplexitéit vun deem Text, notament wat d'Délaifroen ugeet, dat ass net evident, dass déi eenzel Délaien, déi an deem heiten Text sinn, wierklech 100%eg anenee-gräfen.

All Reform, déi mer op deem dote Punkt maachen, nodeems mer d'Appréciatioun vum Statsrot kritt hunn, muss gutt iwwerluecht sinn. Mir sinn awer der Meenung, dass dee Gesetzestext och e Patchwork e bësse ginn ass am Laf vun de Jorzéngten. Et ass eng Basis do, déi ganz al ass nach an deem heiten Text. Da sinn ëmmer erëm nei Textcouchen an deem Wahlgesetz dropgeast ginn. An et geet och drëm, mengen ech, déi ganz Terminologie vun deenen Texten erëm eng Kéier unzepassen, ze moderniséieren.

D'Regierung huet jo och an hirem Programm virgesinn, fir op eenzel Punkten am Wahlgesetz zrëckzekommen. Et geet net nëmmen ëm d'Definitioun vum Wahlrecht - dat ass ee vun de wichtige Punkten -, mä et geet och drëm, dat hu mer gesot, dass mer och wëilten déi Strofbestëmmungen, déi am Code pénal nach zum Deel sinn, déi mat de Wahlen ze dinn hunn, iwwerpräiwen.

Déi sinn nach ganz al. Déi sinn eigentlech am Fong ni geännert ginn. Déi gi wierklech op bal den Ursprung zrëck vun der Aféierung vum all-gemeenge Wahlrecht hei zu Lëtzebuerg. An do gëtt et schonn déi eng oder déi aner Décisiounen vum Lëtzebuurger Gerichter, déi fonnt hunn, dass emol esou eng Dispositioun net konform ass zu europäesche Mën-sche-rechtskonventionen, well se eigentlech net méi zäitgeméiss wäeren, net méi enger moderner Approche vun enger Wahlcampagne géifen entsprechen.

Dat sinn also Froen, déi mer nach ze klären kréien. Also d'Aarbecht wäert eis net ausgoen, och a puncto Reform vun eiser Wahlgesetzgebung. Mä elo geet et emol drëm, dass mer déi kleng Deelreform hei stëmmen. An ech géif am Numm vun der Kommissioun, déi mat breeder Majoritéit dee Rapport guttgeheescht huet, och bieden dann, deen Text hei ze stëmmen.

Merci!

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Alex Bodry. Als nächste Riedner ass den Här Gloden agedroen. Dir hutt d'Wuert, Här Gloden.

Discussion générale

► **M. Léon Gloden (CSV).** - Merci, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, dese Projet de loi ass e weidere Schrëtt zur politescher Europäescher Unioun, well duerch dese Gesetzesentwurf et méi einfach soll gi fir en EU-Bierger, an engem anere Land wéi sengem Heemechtsland fir d'Europawahlen ze kandidéieren oder wielen ze goen.

Erlaabt mer fir d'Éischt, eise fréiere Kolleeg Raymond Weydert Merci ze soe fir seng Viraarbecht als Rapporteur zu deem Projet de loi. Den Här Alex Bodry huet d'Charge als Rapporteur iwwerholl, an ech soen em Merci fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport.

De Rapporteur huet et gesot: Duerch dese Projet de loi setze mer d'Direktiv 2013/1 vum Conseil vum 20. Dezember 2012 ëm. Mir hunn dunn och als Kommissioun virgeschloen, d'Re-

sidenzklausel, fir datt d'EU-Bierger hiert aktivt oder passivt Wahlrecht hei zu Lëtzebuerg exercéiere kënnen, ofzeschaffen.

D'Haaptpunkte vun dësem Projet de loi, esou wéi e vun der Institutionskommissioun amen- déiert gouf, sinn: d'Ofschafe vun der Resi- denzzäit an d'Méiglechkeet fir de Pouvoir réglementaire, den Datum vun den National- wahlen un den Datum vun den Europawahlen unzepassen.

E weidere Punkt ass: En EU-Bierger, dee säin aktivt oder passivt Wahlrecht hei zu Lëtzebuerg wëllt exercéieren, brauch net méi eng Attesta- tioun vu sengem Heemechtsland ofzeginn, datt en net déchu vu sengem Droit de vote respek- tiv vu sengem Droit d'éligibilité ass, mä eng Déclaration sur l'honneur geet duer. D'Autori- téite vum Residenzland mussen da kontrolléie- ren, ob déi Persoun dann net an hirem Hee- mechtsland déchue ass vun hire Rechter.

Am Wahlgesetz gëtt och formell d'Incompatibi- litéit, also den Non-cumul vum nationalen an europäeschen Deputéierten ageschriwwen. Dat ass hei zu Lëtzebuerg jo esou gehandhabt ginn a steet och iwwregens am aktuellen Entworf vun der Proposition de loi iwwert d'Verfassung.

Här President, léif Kollegeinnen a Kollegen, zum éischte Punkt, zur Ofschafung vun der Resi- denzklausel.

Den Artikel 10 Paragraph 3 vum Traité iwwert d'Europäesch Unioun seet: «Tout citoyen a le droit de participer à la vie démocratique de l'Union. Les décisions sont prises aussi ouvertement et aussi près que possible des citoyens.» Den Artikel 14 Paragraph 2 vum Traité seet: «Le Parlement européen est composé des représen- tants des citoyens de l'Union.»

Am Artikel 6 vum Projet de loi gëtt opgrond vun europäeschen Texter d'Expressioun «repré- sentant du Grand-Duché de Luxembourg du Parlement européen» duerch «membre du Par- lement européen élu au Grand-Duché de Luxembourg» ersat.

Dëst ass een net unwichtige Changement: Jo, en Europadeputéierten ass net en Deputéierte vu Lëtzebuerg, mä en Europadeputéierten, deen zu Lëtzebuerg gewielt ginn ass.

Et woren all dës Iwwerleeungen, déi d'Institu- tiounskommissioun dozou beweegt hunn, d'Residenzklausel vun zwee respektiv vu fënnef Joer ofzeschaffen. Duerfir hunn ech och am Ufank vu menger Ried gesot, datt mer mat dësem Projet de loi e weidere Schrëtt zur poli- tescher Unioun maachen.

D'Ofschafe vun der Residenzklausel betrëfft just d'Europawahlen an net d'Gemengewahlen. De Rapporteur huet et och betount. D'Fro vum Bäibehlen oder Ofschafe vun der Residenz- klausel fir d'Gemengewahle muss an där zou- stänneger Kommissioun gekläert ginn.

Zum zweete Punkt, d'Ersetze vun enger Attes- tioun duerch eng Déclaration sur l'honneur.

De Rapporteur huet et ënnerstrach: De Statsrot huet e ganz kritisches Avis zu dësem Punkt of- ginn. Ech wëlt dat hei net alles widerhuelen. Doriwwer eraus: Wien ass hei déi richteg Auto- ritéit, fir d'Échéance vum Mandat ze décidéie- ren? Déi nei Démarche klängt luewenswäert, kann awer an der Praxis Problemer opwerfen, besonnesch beim Passivwahlrecht.

Wat geschitt, wann, nodeems d'Délaien ofgelaf sinn, fir sech anzeschreiwen, oder souguer no de Wahlen erausfonnt gëtt, datt déi gewielte Persoun net an hirem Land éligibel wor? Wéi geet ee mat de Stëmmen ëm, déi dës Persoun an hir Lëscht kruten?

Den Artikel 286 vum Wahlgesetz seet, datt d'«perte d'une des conditions d'éligibilité en- traîne la cessation du mandat». Mä wat ge- schitt mat deene Stëmmen vun där Persoun? Behält déi Lëscht, op där déi betreffend Per- soun kandidéiert huet, d'Lëschtstëmmen, déi de Kandidat bruecht huet, an déi perséinlech Stëmmen? Oder zum Beispill just d'Lëscht- stëmmen? Oder falen d'Stëmmen einfach alle- guer ewech?

D'Direktiv muss bis den 28. Januar d'nächst Joer ëmgesat ginn, well d'Europawahle jo schonns am Mee sinn. Duerfir konnte mer dës Froen all net elo beantwerten. Dës Froe mussen am Kader vun enger globaler Reform vum Wahlgesetz méi déif analyséiert ginn an och beantwort ginn. Hei brauch ee méi Zäit an et sollt een zum Beispill eng Étude comparative vun de Lois électorales vun aneren EU-State maachen.

Sous peine d'opposition formelle huet de Statsrot verlaangt, datt déi Persoun, déi eng falsch Deklaratioun gemaach huet, eng

Amende tëschent 500 a 15.000 Euro an eng Prisongsstrof tëschent engem an zwee Joer ka kréien - Strofen, déi am aktuelle Wahlgesetz virgesi sinn. Heimat ass d'Institutionskommis- sioun averstanen.

Den drëtte Punkt ass, datt duerch Règlement grand-ducal d'Parlamentswahlen, déi am Prin- zip den éischte Sonndeg am Mount Juni statt- fannen, och kéinten am Mee ofgehele ginn, wann d'Europawahlen am Mee wieren: op engem vun den zwee Sonndeger virum éischte Sonndeg am Juni oder op engem vun den zwee Sonndeger nom éischte Sonndeg am Ju- ni.

An dësem Zesummenhang wëll ech folgend Iwwerleeunge maachen: D'Durée vum Mandat vun de Membere vun dësem Haus ass fënnef Joer. Dëst steet an der Verfassung. Soumat géif eist Mandat am Oktober 2018 ofafen. No dem Wahlgesetz wieren d'Nationalwahlen awer ent- weder am Mee oder am Juni.

Am Koalitionsaccord hunn ech näischt gesinn, wat dës Fro ueet. Hei muss een am Kader vun enger globaler Reform vum Wahlgesetz d'Wahlgesetz an Aklang mat der Verfassung bréngen.

De Problem ass, wann d'Chamberswahlen am Oktober oder November stattfannen, dann hu mer de Problem, dee mer elo hunn, datt de Budget net kann zurzäit gestëmmt ginn. Dëst ass fir eng Regierung, déi aus deene Wahlen erauskënnt, net glécklech. Et schéngt mer op jidde Fall esou ze sinn, datt mer net kënnen am Mee oder Juni 2019 viele goen, well mer jo da méi wéi fënnef Joer am Amt wieren, wat net am Aklang mat der Verfassung wier.

Vläicht kann eis d'Regierung hei éischt Elemen- ter vun enger Äntwert ginn.

Zum Schluss ginn ech den Accord vu menger Fraktioun.

Merci!

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Gloden. Eis nächst Riednerin ass d'Madame Anne Bras- seur.

► **Mme Anne Brasseur (DP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eng gutt gemeng- ten Iddi, dat ass wierklech begreissenswäert. Mä wann een esou eng Initiativ ergräift, wéi hei op europäeschem Niveau, da muss ee sech awer och de Konsequenze vun där gutt ge- mengten Iddi bewosst sinn. An ech fäerte ganz, dass dat bei där Direktiv, déi ons hei vir- läit, net gemaach ginn ass.

Et ass eng gutt gemengten Iddi, fir ze soen, mir maachen eng Simplification administrative. Eng Simplification administrative, fir dass deen Einzelnen, dee sech wëllt op eng Lëscht setzen als Kandidat, net muss aus sengem Heemechts- land e Certificat bréngen an dass en einfach eng Déclaration sur l'honneur mécht. Ech fan- nen dat vum Prinzip hier eng ganz gutt Saach, mä, a mir hunn de Rapporteur, den Här Alex Bodry elo grad héieren, vun der Ausféierung hier gesäit een, op wellech Schwieregkeeten dat do stéisst.

Wa mer dee Projet de loi elo hei virleien hunn, da muss mer en haut stëmmen, an dat weinst Délaien. Éischtens, d'Direktiv muss ëmgesat gi bis den 28. Januar 2014. Zweetens, weinst den Délai vum onser eegener Gesetzgebung, och wat d'Lëschten ubelaangt. Soudass een och dozou muss Jo soen. An drëtten och, an dat ass d'Flexibilitéit, déi een huet, fir dann de Wahldag ze bestëmmen duerch Règlement grand-ducal.

Allerdéngs muss ee sech dann d'Fro awer stellen zum But vun dëser Direktiv, déi effektiv wollt d'Simplification administrative virgesinn.

Dës Chamber kritt eng ganz grouss Aufgab: Nieft deem, dass mer ons Verfassung elo defini- tiv musse reforméieren, muss mer och onst Wahlgesetz op de Métier huelen, well de Rapporteur ass elo grad op all déi Onzouläng- lechkeeten agaangen. An ech gesinn den Här Meyers, dee bestëmmt do an der Commission des Institutions och wäert eng Hand upaken, dass mer dat Gesetz effektiv op de Métier hue- len an deenen heitege Gegebenheeten upas- sen an ons och de Konsequenze bewosst sinn, wat dat bedeit.

Nämlech hei si mer an engem Cas de figure hypothétique: Wann ee Kandidat sech de Wahle géif stellen an e géif sur l'honneur deklaréieren, en hätt säi Wahlrecht a sengem Land, an et géif sech duerno erausstellen, dass en dat net hätt, wat geschitt dann? Gëtt en dann exclu? Wat geschitt mat de Stëmmen? Ginn déi där Partei zeguttgeschriwwen oder net? Lauter

Froen, op déi mer am Moment keng Äntwer- ten hunn. An dofir musse mer fir d'Zukunft e Wahlgesetz maachen, wat e Ganzt ass, aus engem Goss.

Ech wëll hei den Accord gi vun der Fraktioun vun der Demokratescher Partei, well mer selbstverständlech mam Prinzip d'accord sinn, dass all EU-Bierger sech an all EU-Land kann de Wahlen och stellen, net nëmme Wieler ka sinn, mä awer och selwer ka Kandidat sinn. Mä dass mer all déi Bedenken, déi elo grad opgeworf gi sinn, och vu mengem Virriedner genee wéi vum Rapporteur, dass mer déi deelen an dass mer och dorop Äntwerte musse fannen.

Ech wëll och dem Rapporteur, dem Här Bodry, Merci soen, wéi och sengem Virgänger, dem Här Weydert, deen an der Kommissioun schonn d'Aarbechten ugefaangen hat, a soen, dat hei ass am Fong kee gudden Projet, fir ons Aarbechten, Här President, an der Chamber unzefänken. Mir all wëssen heibannen, dass et e Projet ass, dee mer musse stëmmen, well et eng Direktiv ass, déi mer mussen ëmsetzen. Mä mir all wëssen awer och, dass mer net ganz houfreg kënnen sinn op déi legislativ Aarbecht, déi mer hei maachen, well mer net Äntwerten op all Froen hunn.

Mä hei ass eng Contrainte, an ech hoffen, dass dat hei just den Ufank ass. Dat éischt Gesetz, wat mer hei stëmmen, dass dat eben duerch d'Circonstancen ass an dass mer an deenen nächste Projeten, déi dëst Haus ze traitéieren huet, awer besser legislativ Aarbecht kënnen maachen, wéi an deem heite Fall, wou mer wierklech vu bausse gedréckt gi sinn.

Ech soen lech villmools Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci der Madame Bras- seur. An ech mengen, et kann nëmme besser goen. Nächste Riedner...

(*Brouhaha et hilarité*)

Neen, neen, neen, et kann nëmme besser goe wéi dat, wat Der skizzéiert hutt, wat d'legislativ Aarbecht ueet.

► **Plusieurs voix.** - Ah!

(*Hilarité*)

► **M. le Président.** - Wann een also d'Lat e bësse méi déif leet, da kann ee se progressiv méi héich leeën. Dir hutt dat scho richtig ver- stanen, Madame Eierepresidentin.

► **Mme Anne Brasseur (DP).** - Merci, Här Pre- sident.

► **M. le Président.** - Ech géif dann eise- m nächste Riedner d'Wuert ginn, dem Här Claude Adam. Här Adam, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Claude Adam (déi gréng).** - Merci, Här President. Ech ginn der Madame Brasseur na- tierlech recht: Mat deem Gesetz hei léise mer nach laang net all Problemer. Trotzdeem si mer der Meenung, datt mer éischters verflucht sinn, dee Projet de loi hei duerchezuelen, a mir ginn och selbstverständlech eis Zoustëmmung. Mä zweetens, datt en awer och an eng gutt Richtung geet, an eng richtig Richtung.

Mir maachen hei eng Deelreform vum Wahlge- setz vun 2003. Mir setzen eng europäesch Direk- tiv ëm, wou mer och eng gewëssen Urgence hunn, well eben den 28. Januar d'Échéance ass. An um Gesetz derbäi, ben, dat ass net méi esou aktuell, ass dann och déi Regelung vum Datum vu Chamberswahlen an Europawahlen. En plus hu mer derbäigesat den Netcumul vun Europä- an Nationalmandater. Dat hu mir als Gréng nach ëmmer eng gutt Iddi fonnt. An duerfir fanne mer et och gutt, datt mer et elo formell verankeren.

Et muss ee sech och elo, wa mer dat Gesetz hei votéieren, nach ëmmer als EU-Bierger an d'Wielerlëscht androen. Mä, an dat ass och nach vun, mengen ech, jiddwerengem hei ge- sot ginn, mer verzichten awer elo op déi mini- mal Residenzklausel, déi mer virdrun haten. Et waren zwee Joer, fir ze wielen, a fënnef Joer, fir gewielt ze ginn.

Här President, léif Kollegen a Kollegeinnen, dat mécht Sënn. Mir brauche jo schliisslech méi Bedeelegung um politesche Liewen an net manner. An duerfir soll den Zougank zum Poli- tesch-aktiv-ginn esou einfach wéi méiglech ge- maach ginn. En plus, an dat huet och ënner anerem de Léon Gloden hei gesot, et ass och an der Philosophie vum Europaparlament, datt mer méi dorobber higinn, datt europäesch Bierger europäesch Deputéierte wielen, an net méi eenzel Verrieder vun eenzelne Länner. An deem Sënn fanne mer et richtig, datt mer op déi Residenzklausel verzichten.

Et muss een awer, fir kënnen Kandidat ze sinn a fir kënnen ze wielen, all seng Wahlrechter hunn

a sengem Pays d'origine. Dat ass dann och eng Ännerung. Haut brauch ee keng offiziell Attes- tatioun méi, déi dann och nach op verschidde- ne Plazen a verschiddene Länner ze froe war. Dat war net ëmmer einfach. Haut geet et duer, wann een eng Deklaratioun op seng Eier mécht, datt een déi Rechter huet. Dat ass méi einfach, mä de Statsrot huet zu Recht do eng Rei Kritikpunkten dru fonnt, an d'Madame Brasseur huet déi och zu Recht geäussert. Dat bréngt eng Rei Onsécherheete mat sech.

Et stellt sech d'Fro, wa mer eréischcht no de Wahle feststellen, datt ee gewielt gouf, deen iwwerhaupt net hätt dierfe gewielt ginn, dann hu mer Problemer. Deeläntwerte stinn an eise- m Wahlgesetz, mä net all Äntwerten.

Den Här Bodry huet gesot: „Eng wichteg Roll wäert de President vum Hauptwahlbüro spillen, ob eng Persoun zougeloo-ss gëtt oder eventuell net.“ Mä den Délai fir Äntwerten, déi dee stellt, ass knapps. An natierlech och, mengen ech, misst esou ee President vum Wahlbüro och ganz virsiichteg sinn, wann en ee Kandidat net zouléisst. Well dat ass jo och eng problema- tesch Décisioun, déi eng ganz Rei Konsequen- zen no sech zitt.

Et ass och d'Problematik an dësem Projet opgeworf gi vum Zesumme-fale vum Sonndeg, vun deenen zwee Wahlsonndeger, déi mer hunn, engersäits Europawahlen, anerersäits Chamberswahlen. Bon, duerch déi Nei- wahlen, déi mer haten, ass déi Problematik net méi ak- tuell fir d'nächst Fréijoer. Mä mat dësem Ge- setz, wéi gesot, léise mer awer nach laang net all Problemer.

Et ass och hei drop higewise ginn, datt dës Chamber gewielt ass fir fënnef Joer. An dat ass e Widdersproch zu engem Datum am Juni.

Et ass och kuerz ugedéit ginn, datt mer jo och nach eng minimal Residenzklausel bei Geme- n- gewahlen hunn. Do muss mer eis eng kéier derzou äusseren.

Mir hunn och nach Virstellungen an dëser Ma- joritéit iwwert den Alter vum Wieler. An et stellt sech natierlech och nach ëmmer d'Fro vun deene villen Net-EU-Bierger, déi och potenziell Wieler sinn. An ech mengen, déi Punkte wäerte mer nach alleguerten an där Kommissioun dis- kutéieren.

Fir deen hei Projet de loi bréngen ech den Ac- cord vun der grénger Fraktioun an ech soen lech Merci fir Äert Nolauschteren.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Adam. Nächsten agedroene Riedner ass den Här Roy Reding. Här Reding, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Roy Reding (ADR).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wollt den Accord vu menger Fraktioun zu dësem Text bréngen, virun allem well mer mat deene wesentleche Punkten d'accord sinn. Sief dat d'Verschwanne vun der Condition de résidence, d'Virverleeë vum Wahldatum oder och nach déi formell In- terdictioun vum Cumul vum Mandat als natio- nalen oder Europadeputéierten.

Den Här Bodry ass jo schonn op d'Kritik vum Statsrot agaangen. Déi war natierlech gehar- nescht. Wann de Statsrot schreift, deen Text géif eng Image indigne gi vun engem Kandi- dat, deen ze blöd wier, ze wëssen a sengem Land, wat e misst maachen, fir dee Certificat ze kréien, oder wann de Conseil d'État schreift: «On fait abstraction de tout bon sens.», ech fannen, da soll een op esou Kritiken och anescht agoen, wéi dat hei geschitt ass. Trotz- deem huet dann déi Kommissioun décidéiert, ze soen: „Mir ersetzen déi Attestatioun duerch eng einfach Déclaration sur l'honneur.“

Mä wie verifizéiert, ob déi richtig ass? Dat ass eis Regierung. A wat geschitt, wa se keng Änt- wert kritt? Ma dann ass de Kandidat awer nach ëmmer admis, seet den Artikel 13. Dat ass na- tierlech eng einfach Léisung, an ech wier frou, wa mer de Lëtzebuurger Bierger, an hiren Dé- marchen am Sënn vun enger Simplification ad- ministrative, géifen datselwecht Recht arau- men.

Ech ka mech erënneren, wéi meng Frau - déi war deemools Premier juge - Notaire ginn ass, huet se misse beweisen, datt se eng Maîtrise en droit hätt. Wann Der lech an de Stage judiciaire aschreift, musst Der Ären Diplom homologué bréngen. An esou Beispiller gëtt et Honnerten an Dausenden, déi een hei kéint opzielen, wou Lëtzebuurger Bierger bei Administratioune

mussen dëst oder dat beweisen oder dësen oder dee Certificat bréngen.

Ech schloe vir: Kommt, mir ersetzen dat, genau wéi an dësem Gesetzestext, duerch eng einfach Attestation sur l'honneur. An da kann de Stat jo bei sengen eegenen Administratiounen nofroen, ob dat, wat do deklaréiert ginn ass, och richteg ass.

Da sinn ech ganz frou, datt den Här Bodry profitéiert huet vun dësem Débat, fir iwwert d'Wahlgesetz am Allgemengen ze schwätzen an och vun där noutwendeger Reform vun deem Wahlgesetz, well mir als ADR sinn der Meinung, datt dat Wahlgesetz net konform zu eiser Verfassung ass, duerch déi verschidde Gewiichtung vum Lëtzeburger senger Stëmm, jee nodeem wou en hei am Ländche wunnt.

An ech hoffen, datt dës Regierung hir Deklaratioun, datt se wëllt méi demokratesch virgoen, wouermécht an endlech ee richteg Proporz aféiert, wou all Lëtzeburger seng Stëmm d'selwecht vill wäert ass. Och wann dat géif heeschen, datt „Gambia“ haut hei keng Majoritéit hätt.

Ech soen lech Merci.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Als nächste Riedner ass den Här Serge Urbany agedroen. Här Urbany, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).** - Merci, Här President. Déi gréissten Ännerung an deem Gesetz hei kënnt net duerch den urspréngleche Projet de loi, mä se kënnt duerch en Amendement, deen an der Kommissioun a virun de Wahlen duerchgaangen ass, nodeems d'Regierung enger anerer Meinung war an där Kommissiounssitzung virdrun, an dat ass d'Ofschaffung vun der Mindestresidenzklausele, déi bei zwee Joer louch fir Wieler a bei fënnf Joer fir Kandidaten zu den Europawahlen.

Domat gëtt de Prinzip vum europäesche Bierger hei applizéiert, dee säi Wahlrecht iwwerall do unerkannt kritt, wou e grad wunnt. Gradesou wéi e Bierger, dee vu München op Berlin plënnert a säi Wahlrecht do bei de Landeswale mathält. Däitschland ass e Federalstat. Europa ass och um Wee, weinstens wat deen heite Punkt ugeet, e Federalstat ze ginn.

Et ass ze begrëssen, dass Lëtzebuerg domadder op déi Ausnahm verzicht, déi et sech als eenzegt Land ausgehandelt hat, wéi déi Bestëmmungen agefouert gi sinn, nämlech eng Mindestresidenzklausele kënnen anzeféieren, wann op d'mannst 20% vun den Awunner Ausländer sinn.

Domadder, mengen ech, an dat ass wichteg awer ze soen, gëtt och implizit unerkannt, dass en héijen Undeel vun Ausländer keen Argument ka si fir en Ausschluss vum Wahlrecht. An domadder kréien déi am Fong geholl recht, déi et nach ni normal fonnt hunn, dass 44% vun den Awunner, dorënner vill Aarbechter, nach ëmmer deelweis vum allgemenge Wahlrecht op deene verschiddenen Niveauen ausgeschlossen sinn an zum Beispill ganz ausgeschloss si bei de Chamberswahlen.

Ech wëll domadder soen, dass, wéi et versprach ginn ass, et elo drop wäert ukommen, net nëmmen d'Residenzklausele bei de Gemeengewahlen nei ze diskutéieren - do ass eng Resolutioun hei an der Chamber ugeholl ginn de 27. Januar 2011 vun alle Parteien mat Handpiewen -, mä mer och d'Modalitéiten op de Leescht sollen huele vum allgemenge Wahlrecht bei de Chamberswahlen, esou wéi dat am Regierungsprogramm drasteet.

Eis Usiichten zu deene Punkte si scho laang kloer. Mir si fir eng Citoyenneté de résidence bei alle Wahlen, dat heescht fir d'Recht vun allen Awunner, egal wat fir eng Nationalitéit se hunn, och eng aussereuropäesch Nationalitéit, hei viele kënnen ze goen, esou wéi dat, muss een awer och soen, elo scho bei de Gemeengewahlen de Fall ass.

Den eigentlechen Ursprung vun deem Gesetz hei natierlech war net dat. Et war eng europäesch Direktiv, déi festleet, dass auslännesch Kandidaten bei den Europawahlen net méi mussen e Certificat bréngen, dass se Wahlrecht an hirem Land nach hunn an net ewechgeholl kritt hunn, mä et geet elo duer, dass se eng einfach Erklärung bréngen.

Woubäi natierlech de Risiko bei der Défaillance vun Administratiounen an deenen eenzelne Länner, bei Schwierigkeeten, fir Certificaten ze

kréien, eng Bescheinigung ze kréien, dass een d'Wahlrecht nach huet, elo verschobe gëtt awer iergendwéi op déi eenzel Kandidaten an op déi eenzel Parteien, déi natierlech, wa sech déi Deklaratioun sollt als falsch erausstellen - an dat kann awer och einfach de Fall sinn, well ee sech net bewosst ass, wat fir Konsequenzen an der Zäit en Uerteel oder eng administrativ Décisioun an engem gewësse Land kann hunn -, dann hunn natierlech déi Leit déi Konsequenze voll ze droen.

Ech wëll net op déi Schwierigkeeten nach eng kéier agoen, déi den Alex Bodry a sengem Rapport ganz daitlech ugeschnidden huet. Dat ware Schwierigkeeten, déi hu mer och diskutéiert an der Kommissioun. Et féiert zu enger Rechtssécherheet an e puer Fäll, déi net geregelt sinn an Zukunft.

Ech hat mech och dowéinst an der Kommissioun enthalen, bei deem Rapport hei.

Mir wäerten dat Gesetz awer trotzdem stëmmen, och well mer fannen, dass et dréngend ass, dass dat Gesetz muss elo kommen, weinst dem Virzéie vum Wahltermin am Mee an och weinst deenen Terminer, déi an där europäescher Direktiv festgehalen sinn, bis zu deenen dat Gesetz hei muss gestëmmt sinn.

Mir hoffen awer, esou wéi verschidde vu menge Virriedner dat och scho gemaach hunn, dass d'Wahlgesetz an dëser Legislaturperiod wäert generell nach eng kéier iwwerschaaft ginn, fir deene Problemer Rechnung ze droen.

Ech soen lech Merci.

► **M. le Président.** - Merci dem Här Urbany. Domat hätt d'Regierung d'Wuert. D'Wuert huet de Premier- a Statsminister, den Här Xavier Bettel.

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.** - Merci, Här President. Fir d'Eischt wëll ech dem Här Alex Bodry Merci soe fir de Rapport. Ech wëll och dem Här Gloden, der Madame Brasseur, dem Här Adam, dem Här Reding an dem Här Urbany Merci soen, déi d'Wuert ergraff hunn.

Jo, wéi gesot, et ass eng Transposition vun enger Direktiv, déi mer hunn. An ech soen lech och Merci als Kommissioun, dass Der esou séier et elo fäerdegbruecht hutt, de Rapport unzehuelen an hei deen Text och an de Plenum ze kréien, well mir hätte soss och legal Problemer gehat, fir iwwerhaupt déi doten Direktiv kënnen ëmzesetzen an dann an der Realitéit och kënnen ze hunn.

Et si vill Saache gesot ginn. Den Här Gloden huet eng prezis Fro gestallt, iwwert déi Kontradiktioun, déi mer hu vu fënnf Joer, der Durée vum Mandat an op där anerer Säit Oktober.

Ech muss lech soen, dass déi fënnf Joer Mandat an den Ae vun der Regierung priméiert op en Datum, deen an enger Verfassung ugin ass, an dass ee muss elo driwwer diskutéieren. Mä, wéi gesot, do muss d'Chamber driwwer diskutéieren. Also, mir sinn awer nach ëmmer der Meinung, dass déi fënnf Joer priméieren op en Datum, deen am Gesetz och steet.

Et ass gesot gi vu verschidde Leit, dass se sech freeën iwwert dat eent oder dat anert. Den Här Reding huet op seng Aart a Weis missen e Kommentar maachen.

Här Reding, et hätt mech och gewonnert, wann Der géint d'Ofschafe vun enger Residenzklausele gewiescht wäert.

Ech wëll och soen, dass et fir eis en...

► **M. Gast Gibéryen (ADR).** - Wat kommt Der elo zielen?

(*Hilarité*)

Dir kommt vu Pontius op Pilatus.

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.** - Neen, ech soe just, et wonnert mech net. Den Här Reding weess jo, vu wat e schwätzt, wann e vu Residenzklausele schwätzt. Dowéinst wonnert et mech net, dass den Här Reding jo näischt dogéint huet.

(*Interruptions*)

► **Une voix.** - Eis Partei ass kloer.

► **M. le Président.** - Am Moment huet just de Statsminister d'Wuert. Ech wär ganz frou, wann Der him d'Wuert géift loossen.

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.** - Et ass och geschwat ginn iwwert de Regierungsprogramm, iwwert d'Reform vum Wahlgesetz. Selbstverständlech steet dran, dass do eng Rëtsch vu Reforme sollten och gemaach ginn.

An ech muss lech awer just drun erënneren, dass dat heiten eng Verbesserung ass vun en-

gem Text, wou deemools, wou den éischten Text geholl ginn ass, hei zu Lëtzebuerg schon esou vill Leit probéiert hunn, een deem aneren Angscht ze maachen, dass hei eng Perte vun der Souveränitéit wier, well iwwerhaupt en anere géif bei Europawahlen oder bei Gemeengewahle vläicht Méiglechkeeten hunn, fir dat eent oder dat anert kënnen ze wien.

A mir gesinn tatsächlech, an dat ass do, dat huet mer e bësse gefeelt: D'Mobilisatioun ass ganz schwaach! Mir gesinn, dass mer wierlech Efforte musse maachen, d'politesch Parteien an och d'Regierung, fir eis EU-Matbierger, déi hei am Land sinn, och ze mobiliséieren, fir wielen ze goen, well mir gesinn, dass d'Participatioun wierklech net ganz staark ass an et wichteg wier, och deene Leit ze soen, wéi hir Rechter och sinn an dass se och dovunner Gebrauch kënnen maachen.

Wéi gesot, ech si frou ze gesinn, dass hei eng Unanimitéit och am héijen Haus ass a soen lech alleguerte Merci fir d'Vertrauen, dat Der eis hei matgitt.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci. Domat ass d'Diskussioun ofgeschloss a mir kommen zur Ofstëmmung,

► **Une voix.** - Entschëllegt, Här President, den Här Bodry.

► **M. le Président.** - Ah, entschëllegt, Här Rapporteur. Dir hutt d'Wuert.

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.** - Ech hätt effektiv eppes nach eng kéier ze soen, wat awer wichteg ass no baussen: Den Délai, fir sech anzeschreiwen elo fir dës Europawahl vum 25. Mee, ass den 28. Februar. Also, d'Leit, Ausländer, déi wëlle mat viele goen, hunn Zäit, sech bis den 28. Februar 2014 anzeschreiwen an d'Wielerléscht.

► **M. le Président.** - Merci. Domat ass dann elo definitiv d'Diskussioun ofgeschloss a mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 6571. Den Text steet am Dokument 6571³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6571 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. De Vote ass lancéiert.

(*Interruption*)

Jo, d'Procuratioun ass selbstverständlech och lancéiert.

De Vote ass eriwuer an de Projet de loi 6571 ass mat 60 Jo-Stëmmen, also unanime, ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Aedem, Sylvie Andrich-Duval (par M. Marcel Oberweis), Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Luc Frieden, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Jean-Claude Juncker, Aly Kaes, Marc Lies, Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Nancy Arendt);

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferdin, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. Guy Arendt, Gilles Baum, Mme Simone Beisel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Marc Hansen, Alexander Krieps, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer (par M. Eugène Berger);

MM. Claude Adam, Henri Kox, Mmes Josée Losché, Viviane Loschetter, M. Roberto Traversini et Mme Christiane Wickler;

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser (par M. Gast Gibéryen) et Roy Reding;

MM. Justin Turpel et Serge Urbany.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete verfassungsméisge Vote? Ass dat esou?

(*Assentiment*)

Da soen ech Merci an dann ass dat esou déciéiert.

A mir kommen zu eise nächste Punkt vum Ordre du jour, dem Projet de loi 6630 iwwert déi sougenannten Douzièmes provisoires. Ech widerhuelen dann net nach eng kéier d'Riedzäiten, well mer déi vu virdrun nach wëssen, an ech ginn direkt dem honorabele Rapporteur, dem Här Eugène Berger, d'Wuert. Dir hutt d'Wuert.

5. 6630 - Projet de loi

a) ayant pour objet

1. d'autoriser le Gouvernement à effectuer, au cours des mois de janvier à avril 2014, les dépenses figurant aux tableaux annexés à la présente loi;

2. d'autoriser le Gouvernement à recouvrer les impôts directs et indirects existant au 31 décembre 2013 d'après les lois et tarifs qui en règlent l'assiette et la perception;

3. de proroger certaines dispositions de la loi du 21 décembre 2012 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2013

b) portant modification de:

1. la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques;

2. la loi modifiée du 15 juillet 2008 relative au développement économique régional;

3. la loi modifiée du 5 juin 2009 relative à la promotion de la recherche, du développement et de l'innovation;

4. la loi modifiée du 18 février 2010 relative à un régime d'aides à la protection de l'environnement et à l'utilisation rationnelle des ressources naturelles

Rapport de la Commission des Finances et du Budget

► **M. Eugène Berger (DP), rapporteur.** - Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, den 31. Dezember elo leeft dee lafende Budget aus. Et ass awer nach keen neie Budget gestëmmt gi vun der Chamber, deen den 1. Januar kéint starten.

D'Ursaache si bekannt, ech brauch déi net laang ze widerhuelen. Mir haten Neiwenen den 20. Oktober an et ass esou, datt also déi nei Regierung wéineg Zäit hat, keng Geleeënheet nach hat, fir en neie Budget fir 2014 auszeschaffen.

Ech mengen, do muss een där Regierung natierlech - där neier - d'Chance ginn, fir dat awer och kënnen e bëssen a Rou an e bësse mat Virbereedung ze maachen. Déi Zäit muss een hinnen zougustoen. A souwäit mer jo wëssen, soll dann den nächste Budget fir 2014 spëtstens am Februar déposéiert ginn, datt mer deen och kënnen am Abrëll dann d'nächst Joer 2014 stëmmen.

Wat geschitt elo an där Zäit zwësche Januar an Abrëll? Mir wäerten also net hei zu Lëtzebuerg, dat kann ech scho soen, esou Zoustänn kréie wéi an Amerika, wou op eemol vun engem Dag op deen aneren d'Statsbeamten doheem bleiwen, wou dann eng ganz Rei Servicer net méi fonctionnéieren. Dat hu mer hei zu Lëtzebuerg net.

Lëtzebuerg kennt dee System vun den Douzièmes provisoires, dee Budget oder eng Budgetsform vun Douzièmes provisoires. Dat ass kee politesche Budget am klassesche Sënn, wou ee kann Akzenter setzen, mä dat ass jo eigentlech e reng fonctionnelle Budget, fir datt eben de Stat ka weider fonctionnéieren, bis deen definitive Budget dann am Abrëll gestëmmt wäert sinn.

Et ass esou, datt dann och d'Ziler an deem Budget, déi sinn, fir Kreditter eben zur Verfügung ze stellen, datt déi staatlech Verwaltungen, d'Ministèren, d'Administratiounen an esou weider normal fonctionnéiere kënnen, datt also och d'Statsbeamten hir Pai kënnen kréien, datt keng Büro mussen zougemaach ginn.

Dann ass et och esou, datt d'Regierung iwwert de Budget jo och ëmmer d'Regele festleet, fir kënnen Steieren anezéien. Och dat geet viru